

Govor prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivice Dačića na sednici Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija na kojoj je razmatran izveštaj generalnog sekretara o radu UNMIK-a:

„Poštovani gospodine predsedniče,
Genjeni članovi Saveta bezbednosti,

Dozvolite mi da se na početku zahvalim generalnom sekretaru Guterešu i specijalnom predstavniku generalnog sekretara Taninu na podnetim izveštajima, kao i posvećenom radu na realizaciji mandata UNMIK-a, u skladu sa rezolucijom Saveta bezbednosti 1244 (1999). Želim takođe da se zahvalim Kini koja je prema ustaljenoj dinamici uvrstila ovaj sastanak na dnevni red i članicama Saveta bezbednosti koje podržavaju kontinuirano razmatranje ovog pitanja.

U avgustu nismo imali redovnu sednicu posvećenu UNMIK-u i ne mogu da ne izrazim nezadovoljstvo zbog odluke Velike Britanije da kao predsedavajuća ne uvrsti u program rada Saveta bezbednosti ovu tačku uz objašnjenje da je situacija mirna i da se na terenu ništa ne dešava. Želim da iskoristim ovu priliku da ukažem zašto smatramo da je to pogrešan pristup i zašto smatramo da je upravo u ovom trenutku neophodno da ova tema ostane visoko na agendi Saveta bezbednosti. Na raspravu o tome da li je potrebno održati sednicu ili ne potrošili smo mnogo više od tri sata, koliko sednica SB uobičajeno traje. Stvorena je nepotrebno loša atmosfera između Beograda i Prištine, ali i podela među članicama SB. Došlo se u situaciju da usvajanje programa rada SB bude dovedeno u pitanje, što svakako nije dobro ni za rešenje ovog pitanja, a ni generalno za ovo telo.

Želim da podsetim da je članstvo u SB velika privilegija, ali isto tako i velika odgovornost i da članice moraju da učine sve kako bi se očuvali međunarodni mir i bezbednost. UN i države članice ne žale vreme ni trud godinama unazad u radu na prevenciji konflikata i na svima nama je velika odgovornost da učinimo sve čim uočimo prve signale kako bismo sprečili da nestabilnost preraste u konflikt. U ovom slučaju se, pak, susrećemo sa situacijom da se zapostavlja napola rešen problem. Konflikt je daleko iza nas, ali isto tako smo daleko od stabilne i bezbedne situacije koja više ne zahteva pažnju ovog tela. Proglasiti ovu temu "manje važnom" u vreme kada intenzivno pokušavamo da pronađemo trajno i održivo rešenje uz veliku podršku važnih aktera međunarodne zajednice, u najmanju ruku je kontraproduktivno.

Mi i dalje verujemo da je oko pitanja frekvencije razmatranja ove teme u SB potrebno da se

postigne dogovor svih članica i da se ovde ne radi o tehničkoj stvari. Podsećam da je Srbija pokušala na konstruktivan način da doprinese sporazumnom rešenju i da smo spremni da u tom duhu nastavimo da razgovaramo sa svim zainteresovanim stranama.

Poštovani predsedniče,

Sa žaljenjem mogu da konstatujem da se ništa suštinski pozitivno nije dogodilo u periodu od poslednje sednice SB - Zajednica srpskih opština, koja predstavlja stub Briselskog sporazuma, nije formirana sada već više od 2000 dana, nisu stvoreni uslovi za povratak 200.000 interno raseljenih lica, nije počeo sa radom Specijalni sud, dok skoro godinu dana od ubistva Olivera Ivanovića nije pronađen počilnac ovog gnusnog zločina. Ništa od toga se nije desilo. A teško je reći bilo šta pozitivno i o onome što se dogodilo, a to su gruba kršenja rezolucije ovog uvaženog tela, nove provokacije i novi incidenti. Izdvojiću samo neke:

- Tzv. Skupština Kosova usvojila je zakone kojima će praktično biti omogućena transformacija „KBS“u oružane snage. Uprkos upozorenjima i stalnom pozivanju međunarodne zajednice na oprez, a uz potpuno ignorisanje interesa i stavova srpske zajednice na Kosovu i Metohiji, vlasti u Prištini ne odustaju od stvaranja oružanih snaga. Republika Srbija se izričito protivi ovakvim unilateralnim aktima, jer je jasno da je reč o snagama koje bi imale sve atribute i nadležnosti vojske, bez obzira na njihov naziv. Podsećam da je, prema rezoluciji 1244 SB UN i Vojno-tehničkom sporazumu, KFOR jedina legalna vojna formacija na KiM, koja je ujedno važan garant sprovođenja Briselskog sporazuma i praktično jedini garant bezbednosti i opstanka Srba, njihove imovine, verske i kulturne baštine. Želeo bih da istaknem da je neprihvatljivo da se u trenutcima dok se vodi dijalog o pronalaženju rešenja, istovremeno donose tako radikalne i dalekosežne jednostrane odluke i očekujem od članica Saveta bezbednosti da ovu samovoljnu odluku Prištine osude.

- Predsedniku Republike Srbije Aleksandru Vučiću tokom posete Kosovu i Metohiji, 8. i 9. septembra o.g, nije omogućeno da poseti mesto Banje u srpskoj enklavi, jer su prištinske vlasti u poslednjem trenutku promenile prvobitnu odluku i pored njegovih jasnih poruka mira i poziva za pronalaženjem održivog rešenja za Kosovo i Metohiju.

- Upad specijalnih policijskih snaga na jezero Gazivode najdrastičniji je primer provokacije. Šezdeset maskiranih pripadnika specijalne jedinice ROSU, s dugim cevima, zauzeli su jezero i hidrocentralu Gazivode na severu KiM kako bi omogućili posetu Hašima Tačija. Bojim se da je jedini cilj ove nerazumne akcije bio pokušaj provokacije i zastrašivanje srpskog naroda na Kosovu i Metohiji, i to ne po prvi put.

Dozvolite da istaknem da se i ovde radi o jasnom kršenju Rezolucije SB UN 1244 i Briselskog sporazuma. Ja sam lično, kao premijer, zajedno sa Ketrin Ešton, Hašimom Tačijem i Aleksandrom Vučićem, prilikom potpisivanja Briselskog sporazuma 2013. godine, prisustvovao sastanku u NATO-u kada je dogovoreno da nikakve bezbednosne snage Kosova ne mogu da dođu na sever dok se ne ispune dva uslova - prvi je da bude obavešten KFOR, a drugi da se o tome obaveste i saglase predsednici srpskih opština na severu KiM, što nije ispunjeno. Smatramo da je reagovanje KFOR i EU bilo neadekvatno i u najmanju ruku neprimereno njihovoj ulozi i mandatu. Eskalacija je izbegnuta zahvaljujući smirenosti naše strane, porukama predsednika Republike Srbije, kao i uzdržanosti Srba sa severa Kosova i Metohije koji su bili

uznemireni, ali i pokazali zrelost ne nasevši na provokacije. Ono što je dodatno zabrinjavajuće u slučaju Gazivode je poruka koja se šalje. Jezero i hidrocentrala Gazivode su strateški važno pitanje i za nas i za prištinsku stranu, međutim, Priština nije spremna da razgovara o suštinskim rešenjima. U tom smislu je indikativan i nedavni pokušaj ugrožavanja rada „Elektromreže Srbije” i namera Prištine da preuzme energetske infrastrukturu na severu Kosova i Metohije. Podsetiću vas da je energetika tema briselskog dijaloga, i da smo mi više puta izražavali zabrinutost zbog toga što Priština, iako nije ispunila obaveze koje se tiču registrovanja dve energetske kompanije na severu KiM, preduzima radnje kojima ugrožava energetske stabilnost čitavog regiona.

- U prethodna dva izveštajna perioda dogodilo se i to da su predstavnici Prištine rešili da naprave put koji će proći kroz specijalnu zaštićenu zonu manastira Dečani. Manastira koji potiče iz 14. veka i koji predstavlja deo svetske kulturne baštine UNESCO, a u čije je "dvorište" Priština poslala buldožere. Iskoristio bih priliku da se zahvalim predstavnicima međunarodne zajednice koji su pravovremenom reakcijom osujetili ovaj neobjašnjivi potez Prištine.

- Ponovo se dogodio niz napada na Srbe i njihovu imovinu, uključujući i na one koji su krenuli da posete grobove svojih najbližih i decu koja su se igrala u parku. Za razliku od Izveštaja generalnog sekretara UN, Misija OEBS-a na Kosovu je u svom nedavnom izveštaju registrovala 173 incidenta usmerena na pripadnike nealbanskih zajednica, samo u periodu od januara do juna ove godine, uz ocenu da ukupan broj incidenata predstavlja povećanje od skoro 20% u odnosu na prethodni šestomesečni period.

Ovo su samo neki primeri incidenata koji narušavaju bezbednost na Kosovu i Metohiji i dodatno komplikuju ionako složenu situaciju. Moram priznati da je nejasno kako neko ovakvu situaciju može da okarakteriša kao stabilnu. Ili možda "stabilna situacija" podrazumeva da su napadi na Srbe dopušteni i sasvim normalna stvar, da ih je bilo, da će ih biti, te da je to nešto što ne zahteva pažnju i reagovanje.

Veliki broj ovih napada usmereni su upravo na interno raseljena lica i povratnike. Kako da se očekuje i najmanji napredak u procesu povratka raseljenih, ako u 21. veku, u Evropi, još uvek govorimo o tome da najveći izazov za povratak predstavlja bezbednosna situacija, jer su povratnici direktna meta etnički motivisanih napada. Arbitarna hapšenja, odnosno hapšenja povratnika po lažnim prijavama, fizički napadi i ranjavanje, kamenovanje vernika i napadi na sveštenike, uništavanje imovine, ispisivanje uznemirujućih grafita, skrnavljenje spomen ploča, nacionalna i verska mržnja, provokacije, institucionalna diskriminacija, nedostatak vladavine prava, uključujući po pitanju nezavisnosti sudstva, dužine trajanja postupaka, neadekvatne zaštite dokaza i svedoka, neizvršenja sudskih odluka - to je ono sa čime se danas na KiM susreću oni koji pokušaju da se vrate u svoje domove. Poslednji Izveštaj generalnog sekretara propustio je da spomene oko 200 hiljada interno raseljenih lica koja ni nakon 19 godina zbog ovakvih neprihvatljivih pojava nisu ostvarili svoja prava.

Oceni o stabilnoj situaciji svakako ne doprinosi ni broj boraca sa Kosova u redovima terorista u vezi sa čim zabrinutost u svom izveštaju iznosi i Generalni sekretar. Ono što posebno predstavlja alarm za uzbunu je da je jedna od ovih grupa planirala teroristički napad u većinski srpskim zajednicama, pa i protiv KFOR-a.

Gospodine predsedniče,

Još jedna važna i osetljiva tema je pitanje seksualnog nasilja u konfliktima. Srbija najoštrije osuđuje ovaj užasan vid nasilja i smatra da svi počinioци moraju biti kažnjeni, a žrtvama pružena adekvatna zaštita i pomoć. Broj žrtava seksualnog nasilja u konfliktima ne umanjuje stravičan efekat ovakvog vida nasilja na svaku žrtvu pojedinačno, ali isto tako, spekulisanje brojevima ne doprinosi ostvarivanju pravde i vodi politizaciji i usporavanju procesa pomirenja u postkonfliktnim društvima. Podaci iz Izveštaja koji se pozivaju na Komisiju za verifikaciju i priznavanje statusa žrtava seksualnog nasilja na KiM, gde je od 782 prijave 137 prihvaćeno, ukazuju na to da predstavnici Prištine godinama unazad pred ovim cenjenim telom iznose neistine, pozivajući se pri tome na Svetsku zdravstvenu organizaciju koja ove podatke uopšte ne poseduje. Više puta smo na ovim sastancima čuli navode o 20.000 žrtava seksualnog nasilja, uz tendenciju uspostavljanja "hijerarhije žrtava" po etničkoj, verskoj i drugoj pripadnosti. Kao da su srpske žrtve „manje važne“, kao da je seksualno nasilje nad pripadnicima srpske nacionalnosti opravdano i nekažnjivo. U takvoj atmosferi opravdavanja zločina protiv Srba moguće je i da tzv. vlada Kosova donese odluku da šef pregovaračkog tima u dijalogu sa Beogradom bude Fatmir Ljimaj, jedan od komandanata OVK, koji je na osnovu izjava Albanaca, braće Mazreku, svedoka i saučesnika u zločinu, lično silovao i ubio više Srпкиnja u selu Klečka. Ponavljam, Srbija smatra da se rešavanju ovog pitanja mora pristupiti bez politizacije, uz uvažavanje svake žrtve.

Poštovani predsedniče,

Ne mogu da se ovom prilikom ne osvrnem i na pismo koje je odlazeća ambasadorка SAD uputila generalnom sekretaru UN zahtevajući da inicira strateški pregled UNMIK kojim bi se započela izlazna strategija misije. Više puta se na ovim sednicama čulo da je UNMIK ispunio svoj mandat i da više nije potreban uz argumente da je tzv. "Kosovo" izgradilo demokratske institucije, kao i da se poštuju vladavina prava i ljudska prava.

Opet moram da postavim pitanja svima koji ove argumente iznose:

- Da li je po vama prihvatljivo da demokratske institucije ne primenjuju postignute dogovore i preuzete obaveze?
- Da li za vas demokratiju predstavlja bacanje suzavaca u parlamentu, što već godinama gledamo u Prištini?
- Da li je po vama vladavina prava to što Priština svako malo pomiluje osuđene zločince za najozbiljnija krivična dela poput pripadnika Dreničke grupe?
- Da li se može prihvatiti kao normalno zastrašivanje povratnika, napadi na predstavnike manjinskih zajednica i njihova svakodnevna diskriminacija?
- Da li je povratkom 1,9 procenata IRL dostignut željeni standard poštovanja ljudskih prava? Da li je to dovoljan broj da se od daljeg povratka odustane? Da li to znači da je proterivanje 200,000 Srba gotova stvar? Da li to više ne treba da spominjemo?
- Šta je sa sudbinom preko 1 500 nestalih Srba?

Sve ovo je, dame i gospodo, za neke neugodna, ali i nepobitna istina. Gotovo svi za ovim stolom podržavaju međunarodno prisustvo u BiH, gde je opšta situacija neuporediva i gde

bezbednost građana, složićete se, nije ugrožena. Kako je onda tamo potrebno međunarodno prisustvo, a na Kosovu i Metohiji nije? Ja mogu da se složim da je situacija na Kosovu značajno drugačija nego 1999. ili 2009, ali i Misija je drugačija nego tada. Tvrditi, ipak, da je ona nepotrebna i da je ispunila svoju svrhu, daleko je od realnosti. S obzirom na to da je mandat UNMIK-a u nadležnosti upravo ovog uvaženog tela, želim ovom prilikom da postavim pitanje da li je i šta generalni sekretar odgovorio ambasadori Hejli.

Cenjene članice Saveta bezbednosti,

Neki od vas smatraju da je status Kosova završena priča, ali isto tako mnogi smatraju da nije. Mnoge države svoju odluku o priznanju JPNK preispituju i 10 država je do sada promenilo odluku jer su shvatile da nisu bile dovoljno upoznate sa situacijom i da je neophodno dati šansu dijalogu. Uskoro bi ovaj broj mogao značajno da poraste, a da se broj država koje su priznale JPNK spusti ispod polovine članica UN-a. Odluke o povlačenju priznanja se od strane Prištine i pojedinih država osuđuju, a lobiranje Srbije kvalifikuje kao provokacija. Sa druge strane, za njih je lobiranje Prištine za nova priznanja legalno i ne predstavlja provokaciju. Za njih provokacija nisu ni pozivi na nepoštovanje suvereniteta i teritorijalnog integriteta punopravne članice UN koje možemo čuti od pojedinih država za ovim stolom. Znači, vi možete da lobirate da zemlje priznaju Kosovo, a Srbija ne sme da poziva zemlje da povuku priznanje? Reklo bi se da nešto u ovom rezonovanju nije u redu. Priština je u maniru očajnika prošle nedelje uvela dodatni porez od 10% na proizvode iz Srbije kao kaznu za naše spoljnostopolitičke aktivnosti, kršeći pri tome najgrublje pravila CEFTA kojom trenutno predsedava, što su vrlo oštro osudili svi međunarodni akteri, uključujući i EU. S ovom odlukom prištinskih vlasti se ne slaže čak ni Hašim Tači.

Umesto da se usredsredi na dijalog, Priština je fokusirana na pokušaje da ostvari članstvo u međunarodnim organizacijama, misleći da će tako dokazati državnost, a ne shvatajući da to nije put koji vodi ka bilo kakvom rešenju. Naprotiv, neutemeljenost njenih zahteva, njihova direktna suprotstavljenost osnovnim principima međunarodnog prava, samo dovode do politizacije ovih organizacija, podela i bespotrebnog rasipanja energije. S tim u vezi dozvolite mi da navedem samo jedan očigledan primer - zahtev tzv. Kosova za članstvo u Interpolu. Argument koji Priština često koristi je da ne može da sarađuje sa Interpolom zbog toga što nije njegov član. Koliko je ova tvrdnja potpuno neosnovana govori upravo podatak iz Izveštaja Generalnog sekretara gde se kao redovna aktivnost navodi da je UNMIK nastavio da obezbeđuje komunikaciju između PIS u Prištini i Interpolu. Ova saradnja se, u skladu sa Memorandumom o razumevanju između Interpolu i UNMIK-a, odvija već više od 15 godina. Kampanja Prištine, potpomognuta od strane pojedinih država, kojom pitanje članstva tzv. Kosova u Interpol pokušava da prikaže kao pitanje bezbednosti i borbe protiv kriminala je neosnovana i ne može se podržati. Jasno je da se radi o isključivo političkim aspiracijama, te stoga pozivam članice da ne podrže zahtev Prištine.

Gospodine predsedniče,

Okolnosti su učinile da se moje izlaganje možda čini sumornim i negativnim, ali ja želim da ovo obraćanje završim pozitivnim porukama. EU je na nedavno održanoj debati SB o jačanju multilateralizma između ostalog naglasila da smo "iz iskustva naučili da je za održivi mir uvek potrebno dogovoreno političko rešenje". Srbija se sa ovim u potpunosti slaže i najiskrenije je

zainteresovana za postizanje kompromisa za pitanje Kosova i Metohije. Mi smo opredeljeni za pronalaženje obostrano prihvatljivog rešenja. Takvog rešenja ne može biti bez dogovora Beograda i Prištine, ali ni bez vaše podrške. U tom smislu, ja ponovo apelujem na sve vas da pomognete ovaj proces, da iskoristimo momentum i pokušamo da napravimo iskorak. Dalje podele u SB oko ovog pitanja i rasprave na temu treba li nam UNMIK ili ne svakako ne doprinose tome. Odgovor na pitanje da li su nam potrebni sastanci SB i da li je potreban UNMIK biće dato onog trenutka kad pronađemo obostrano prihvatljivo rešenje. A do tada nam ostaje rezolucija 1244 koju je ovo cenjeno telo donelo i koju smo svi dužni da poštujemo. Srbija će, sa svoje strane, uložiti maksimalni napor da se nastavi dijalog i da se dođe do trajnog rešenja koje uvažava interese i srpskog i albanskog naroda. Okrenimo se traženju kompromisa za budućnost, za trajni mir između Srba i Albanaca, za prosperitet i Srba i Albanaca, za mir i stabilnost čitavog regiona. Nakon toga neće nam biti potreban ni UNMIK ni sednice SB.

I na kraju, ovih dana obeležavamo 100 godina od kraja Prvog svetskog rata, u kojem se Srbija borila na strani saveznika. Veliku pobedu Srbija je platila ogromnim žrtvama. Srbija je, prema podacima Konferencije mira u Parizu 1919. godine, izgubila 1.247.435 ljudi, odnosno 28 procenata celokupnog broja stanovnika i 62 procenta muškog stanovništva između 18 i 55 godina. Od broja poginulih, 845.000 je civilno stanovništvo. Skoro svaki deseti poginuli u Prvom svetskom ratu bio je Srbin.

U znak priznanja za ogromne žrtve, tadašnji američki predsednik Vudro Vilson doneo je odluku da se srpska zastava postavi na Belu kuću i sve javne ustanove SAD-a. To se u istoriji SAD-a desilo još samo jednom, sa francuskom zastavom, nekoliko godina kasnije.

Zato je Srbiji prioritetno stalo do mira i stabilnosti u regionu. Da se žrtve ne zaborave, ali da se rat više nikad ne desi.

Zahvaljujem na pažnji."

{youtube}HMaaSCf1SDk{/youtube}

{joomplucat:1689 limit=10|columns=4}